

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 302/2010-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti P., a. s., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou P., spol. s r. o., P., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. P. P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010, za účasti Krajského súdu v Košiciach, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti P., a. s., na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na

slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti P., a. s., priznáva úhradu trov konania v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov), ktorú jej je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie P., spol. s r. o., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou P., spol. s r. o., P., konajúcou prostredníctvom advokáta JUDr. P. P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C/99/2009 z 29. októbra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd označeným rozsudkom v konaní o ochranu osobnosti rozhodol tak, že vyhovel žalobe JUDr. J. K. (ďalej len „žalobca“) o ochranu osobnosti a o zaplatenie nemajetkovej ujmy a uložil sťažovateľke

- a) povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi tak, že v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku uverejní v denníku SME text: *«P., a. s., B. sa ospravedlňuje obhajcovi JUDr. J. K. za výroky zverejnené v denníku SME zo dňa 19. augusta 2008 v článku „Sudca má dva metre na pašerákov“ a to textu: „J. K. pôsobil 15 rokov ako colník na slovensko-ukrajinskej hranici. Naposledy ako riaditeľ Colného úradu V. Bolo to obdobie najväčšej korupcie medzi colníkmi na východnej hranici. V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie“»*,
- b) povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 25 000 €,
- c) povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania v sume 2 057 €.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Predmetné konanie pred súdom prvého stupňa i pred odvolacím súdom nebolo vedené v súlade s procesnoprávnymi predpismi a to už na Okresnom súde v Michalovciach a následne i v Spišskej Novej Vsi a rozsudok je vydaný i na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a teda i v rozpore s hmotnoprávnymi normami.

Máme za to, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, resp. že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci je pochybenie súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy).

Občianskoprávna ochrana osobnosti fyzickej osoby prichádza do úvahy iba pri zásahoch do osobnosti chránenej všeobecným osobnostným právom, ktoré sú neoprávnené (protiprávne).

Neoprávneným je zásah do osobnosti fyzickej osoby, ktorý je v rozpore s objektívnym právom, t. j. s právnym poriadkom.

Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena. Súčasne sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnuté na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Vyššie uvedené ústavné ustanovenia vyjadrujú základné ústavné hodnoty právneho poriadku SR ako demokratického právneho štátu.

Ústavne zaručené právo vyjadrovať svoje názory je obsahovo obmedzené právami iných, pričom kolízia oboch práv sa realizuje práve pri aplikácii ustanovení § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Máme za to, že súd dostatočne nevezal pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávnu povahu tejto veci, t. j. na stret dvoch základných práv a to práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu.

Súd nezohľadnil konkrétne okolnosti danej veci, dal neodôvodnene prednosť jednému základnému právu pred právom druhým a tým súd zasiahol do slobody prejavu nepatričným spôsobom.

Z vykonaného dokazovania pred súdom sa preukázalo, že nami zverejnené informácie, ktoré sme čerpali z verejných (štátnych) zdrojov, boli pravdivé. Táto skutočnosť vyplýva zo samotného obsahu súdneho spisu a z pripojeného služobného spisu žalobcu. Pravdivosť predmetných štyroch viet uvedených v článku a týkajúcich sa žalobcu sme preukázali, je zrejmá z obsahu súdneho spisu.

J. K. pôsobil 15 rokov ako colník na slovensko-ukrajinskej hranici.

Táto skutočnosť je zrejmá i z obsahu samotného súdneho spisu. Číslo listu 114, kde je uvedené v oficiálnom dokumente Colného úradu, že ako colník bol zamestnaný od 15. 10. 1986, v služobnom pomere od roku 01. 07. 1998.

Naposledy ako riaditeľ Colného úradu V.

Táto informácia, aj keď nešlo o úplne presné uvedenie riadiacej funkcie, keďže bol naposledy pravdepodobne riadiacim pracovníkom s označením zaradenia – vedúci, nie je nepravdivá, je vecne správna, čo vyplýva aj z obsahu súdneho spisu, napr. výsluchu svedka J. K. – pojednávanie dňa 02. 09. 2009 – brat žalobcu, ktorý uviedol „Brat pôsobil na colnici ako riaditeľ. Celkovo bol colníkom 10 - 15 rokov“.

Podobne tak z vyhlásenia Colného riaditeľstva SR (teda štátnej inštitúcie) prostredníctvom SITA (teda opäť štátnej tlačovej agentúry), čo sa taktiež nachádza v súdnom spise – „Colné riaditeľstvo SR považuje vyhlásenie bývalého riaditeľa pobočky Colného úradu vo V. J. K. za nedôveryhodné, nekorektné a účelové.“, či „Bývalý riaditeľ pobočky CU vo V...“

Bolo to obdobie najväčšej korupcie medzi colníkmi na východnej hranici.

Táto informácia vyplýva z obsahu súdneho spisu – číslo listu 117 – Služobné hodnotenie colníka – „... v období dvoch mesiacov bolo zistených 5 porušení služobnej disciplíny colníkmi v takej miere, že ich bolo nutné prepustiť zo služobného pomeru.“

Podobne tak z vyhlásenia Colného riaditeľstva SR (teda štátnej inštitúcie) prostredníctvom SITA (teda opäť štátnej tlačovej agentúry), čo sa taktiež nachádza v súdnom spise – ... už prepustil v súvislosti s korupciou a neplnením si služobných povinností 21 colníkov.“

V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie.

Táto informácia vyplýva z obsahu súdneho spisu – číslo listu 116 – Služobné hodnotenie colníka – „Menovaný svojim opatrením vytváral možnosť vzniku korupcie, klientelizmu a možnosť protiprávneho konania colníkov.“

Podobne tak z vyhlásenia Colného riaditeľstva SR (teda štátnej inštitúcie) prostredníctvom SITA (teda opäť štátnej tlačovej agentúry), čo sa taktiež nachádza v súdnom spise – „... nedosahoval požadované výsledky, jeho riadiaca činnosť bola nedostatočná a vytvárala priestor na korupciu“, alebo „... Dokonca je v ňom uvedené, že K. vytvoril možnosť vzniku korupcie, klientelizmu a protiprávneho konania colníkov“.

Nemožno sa žiadnym spôsobom stotožniť s odôvodnením rozhodnutia súdu, ktorý uviedol, že ak služobné hodnotenie bolo neskôr právoplatným rozhodnutím súdu zrušené, sú nami uvedené údaje nepravdivé. Služobné hodnotenie je predsa úradným dokumentom, ktorého pravdivosť sa predpokladá priamo zo zákona. Ak došlo rozhodnutím NS SR k „zrušeniu služobného hodnotenia žalobcu“, neznamená to bez ďalšieho, že tam uvedené skutočnosti služobne nariadenými žalobcu, sú nepravdivé a že sme neunesli dôkazné bremeno pravdivosti tvrdenia len pre zrušenie tohto správneho rozhodnutia colného orgánu súdom. NS SR nikde neskonštatoval, že vecný obsah služobného hodnotenia bol nepravdivý, skonštatoval len, že ide o nezákonné rozhodnutie. V každom prípade sa však na predmetnú vec nemožno pozerať tak, že opisom služobného rozhodnutia colného úradu, či zverejnením jeho časti, by malo dôjsť k difamujúcim výrokom vo vzťahu k žalobcovi. Žalovaný bol predsa vydavateľ jedných z novín, ktoré toto uverejnili a nie autor služobného hodnotenia. Hodnotenie spracovalo a zverejnilo Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky.

Máme za to, že práve na okolnosti konkrétne prejednávanej právnej veci nemožno súhlasiť s názorom súdu o dôvodnosti súdneho zásahu do slobody slova.

Posudzovanie predmetnej právnej veci súdom považujeme za nesprávne.

Podľa nášho názoru je potrebné vec posúdiť v širšom kontexte a vo vzájomnej súvislosti s reálnym dianím sa konkrétnej situácie a konaním zúčastnených, nie len separovane vo vzťahu k právu žalobcu.

Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva – sloboda prejavu predstavuje jeden z najdôležitejších základov demokratickej spoločnosti a jednu z hlavných podmienok pokroku a rozvoja každého jednotlivca. Ako taká sa vzťahuje nie len na informácie alebo myšlienky priaznivo prijímané či považované za neškodné alebo za bezvýznamné, ale aj na tie, ktoré zraňujú, šokujú alebo znepokojujú.

Je povinnosťou súdov v týchto prípadoch interpretovať jednotlivé zákonné ustanovenia v prvom rade z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných práv a slobôd.

Pri strete slobody prejavu s právom na ochranu osobnosti treba dbať na to, aby s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu jednému z týchto práv nebola neodôvodnene daná prednosť pred právom druhým. Je nevyhnuté skúmať mieru tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to v kontexte so slobodou prejavu

a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. Je nevyhnuté, aby prípadný zásah súdu bezprostredne súvisel s porušením chráneného základného práva. K zásahu však dochádza iba vtedy, ak prípadný zásah v konkrétnom prípade presiahol určitou prípustnou intenzitou takú mieru, ktorú už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať.

Súd v odôvodnení týkajúcom sa ospravedlnenia iba bez ďalšieho odkázal na dokazovanie, ktorým malo byť preukázané, že údaje boli nepravdivé a že zverejnenie týchto údajov poškodilo meno žalobcu. Neuviedol, ako, kedy, či v akej miere, na základe akých dôkazov, či úvah súd dospel k takémuto záveru, a akým spôsobom má žiadané a súdom uložené ospravedlnenie napraviť predmetný stav a pod. Rozhodnutie je v tejto časti nezrozumiteľné a nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Navyše služobné hodnotenie predsa urobil kompetentný orgán – Colné riaditeľstvo SR - v dobrej viere a s poznaním reálií na hranici, či colnici. S poznaním colníka, ktorého hodnotil v služobnom posudku. To, že Najvyšší súd SR toto hodnotenie označil ako celok za nezákonné, ešte bez ďalšieho neznamená, že je nepravdivé vo svojich jednotlivých častiach.

Za tejto situácie je práve uloženie občianskoprávnej sankcie žalovanej vo forme povinnosti uverejniť ospravedlnenie protiústavným obmedzením práva na slobodu prejavu.

Máme za to, že uverejnením označeného článku nedošlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, keďže článok má svoj faktický podklad v udalostiach opísaných v ňom a nepresiahol vzhľadom na konkrétnu okolnosť neprípustnú mieru.

Žalobca bol štátnym zamestnancom v služobnom pomere – colníkom – verejným činiteľom.

Politicky sa v tom čase angažoval (vystúpením na tlačovej besede politickej strany... mal podľa CR SR dokonca ako colník porušiť zákon), čo považovalo Colné riaditeľstvo SR za porušenie zákona, o čom boli taktiež informované všetky médiá SR prostredníctvom hovorkyne CR SR.

V neposlednom rade je dôležité vec posúdiť aj z hľadiska spôsobu rozhodnutia súdu o ospravedlnení sa a forme tam uvedenej. Výrok rozsudku a spôsob uloženej povinnosti vo výroku rozsudku súdu považujeme za protiprávny a porušujúci naše práva.

Je neprípustné, aby bola súdom uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie o obsahu ako to urobil súd, najmä ak v rozhodnutí dokonca konštatoval, že údaje

o žalobcovi v prvých dvoch vetách sami o sebe neboli spôsobilé vyvolať ujmu. Nemožno potom súhlasiť s názorom súdu, že vyvolať ujmu mohli posledné dve vety, resp. len v spojení s ďalšími dvoma vetami.»

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka poukazuje na relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) a ďalej argumentuje najmä takto:

«Súd v ďalšej časti uviedol, že dokazovaním malo byť preukázané, že časť článku o žalobcovi mala vyvolať následky v rodinnom, profesionálnom i spoločenskom prostredí žalobcu.

Ktorá časť to bola a aké následky vyvolala zrejme z rozhodnutia nie je. Navyše a najmä, nie je vôbec z rozhodnutia zrejme na základe akých úvah súd dospel k sume 25.000,- Eur. Ani z rozhodnutia, prvostupňového súdu a ani z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejme, z čoho súdy vychádzali, o aké skutkové dôkazy opreli svoje rozhodnutie, keď takúto náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi priznali.

Rozhodnutie aj v tejto časti trpí vadou, je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

K spôsobu uplatnenia si nárokov žalobcom sme sa už vyjadrili, no v priebehu pojednávania sme súdu okrem iného dali do pozornosti i zákon, ktorý súd samozrejme pozná, a to zák. č. 167/2008 Z. z. Súd sa v odôvodnení s touto skutočnosťou vôbec nezaoberal a z tohto dôvodu opätovne uvádzame, že platný právny poriadok v uvedenej právnej norme predpokladá riešenie prípadných nepresností v údajoch, či informáciách. Žalobca mohol zvoliť v záujme bránenia svojej cti i iný spôsob, no neurobil tak pravdepodobne s poukazom na ust. § 5 ods. 2 cit. zák. podľa ktorého vydavateľ periodickej tlače nezodpovedá za obsah informácie, ktorú poskytol orgán verejnej moci (Colné riaditeľstvo SR ním nepochybne je), alebo právnická osoba zriadená zákonom, ak je informácia uverejnená v agentúrnom spravodajstve (SITA). V takomto konaní by skutočne išlo o česť (§ 7 a 8), a spravodlivosť a nie o iba akýsi nárokovaný finančný profit.

Vo vzťahu k primeranosti uloženej povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu v peniazoch uvádzame, že tu si naopak dovoľíme dať do pozornosti reálnu prax súdov pri rozhodovaní o nemajetkových ujmach pri obetiach dopravných nehôd, či pracovných úrazoch, kde súdy vlastnou praxou ustálili iné a nižšie sumy. Navyše napríklad pri

obchodno-právnom spore, napr. pri „obyčajnej“ nezaplatenej faktúre za plnenie, či pri sporoch zo zmlúv o pôžičke, kde predmetom sporu je niekoľko málo desiatok EUR, súdy správne precízne, úmerne a vyčerpávajúco vykonávajú dokazovanie vo veci, aby mohli v súlade s preukázaným skutkovým stavom a zákonom spravodlivo vec posúdiť a následne rozhodnúť i odôvodniť, v tejto veci však súd bez riadneho dokazovania a zdôvodnenia rozhodnutia zasiahol do majetkovej sféry žalovaného a uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 25.000,- EUR.

O žalobcovi v tomto konaní informovali i iné média – televízne a rozhlasové stanice, denníky, či týždenníky, čo dokonca v žalobe žalobca aj uviedol, no súd sa touto vecou nezaoberal, i keď s odkazom na zásadu konzumácie nároku (consumatio), tak urobiť v mal.

O žalobcovi bola verejnosť informovaná dokonca aj prostredníctvom samotných sudcov z okolia žalobcu a ich stavovských spolkov v SR a pod. Ani túto skutočnosť súd nevzal na zreteľ pri vyhodnocovaní tejto právnej veci. Toto považujeme za nesprávne a rozhodnutie za neúplné.

K vzniku občianskoprávných sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby však musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení alebo len ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmovou na chránených osobnostných právach fyzickej osoby.

Z vykonaného dokazovania navrhnutého žalobcom však nevyplýva, že by k tvrdenej ujme reálne došlo, výsluchy svedkov to nepreukázali, čo je zrejme z obsahu súdneho spisu a žalobca teda ani v tejto časti neunesol dôkazné bremeno. Súd napriek tomu rezignoval na spravodlivosť a žalobe i za takýchto okolností vyhovel.

Súd sa nedostatočne vysporiadal aj s tvrdeným „zásahom do profesionálnej“ sféry žalobcu, keď nevyhodnotil napríklad tú súdu známu skutočnosť, že samotný žalobca je súčasným právnym zástupcom elity okresov M. a S., mimo iných i právnych praktikov, profesionálov, teda právnikov, napr. JUDr. P. (bývalého prezidenta PZ SR) a podobne; či dokonca sudcov, napr. JUDr. S. (donedávna predsedu jedného z okresných súdov) a podobne, kde u posledne menovaného ide podľa všeobecne známeho hodnotenia Ministerstva spravodlivosti SR o dokonca jedného z najlepšie hodnotených sudcov v celej

Slovenskej republike. Teda v profesnej oblasti skutočne nemožno hovoriť vo vzťahu k žalobcovi v tomto konaní k nejakému zásahu a zníženiu dôvery v jeho osobu.

Trovy konania zaviniť žalobca. V predmetnej právnej veci bol žalobca vo väčšej časti žiadaného nároku neúspešný (nárokoval si 66.387,83 EUR, bolo mu priznané 25.000,- EUR, teda pomer úspechu vo veci sa neprejavil v rozhodnutí o trovách konania). Navyše žalobca rozšíril bezprostredne pred posledným pojednávaním pred súdom prvého stupňa vo veci samej žalobu o ďalších viac ako 33.000,- Eur, na sumu 66.387,83 Eur, čo vôbec patrične neodôvodnil, nakoniec bol v tejto rozširujúcej časti v konaní neúspešný. Súd túto okolnosť pri rozhodovaní o trovách konania nezobral vôbec na zreteľ (aj keď príslušné zákonné ustanovenia O. S. P. takéto situácie predpokladajú), čo považujeme taktiež za nesprávne a nezákonné (nepreskúmateľné), keďže sa súd mal týmto zaoberať pri svojom rozhodovaní, no aj pri odôvodnení svojho rozhodnutia. Z časti rozšíreného návrhu pravdepodobne súd ani nevyrubil žalobcovi súdny poplatok, na čo bol zo zákona povinný. Odvolací súd sa touto časťou veci ani nezaoberal. Trovy konania predstavujúce zaplatený súdny poplatok by mal znášať žalobca. Podobne tak náklady predstavujúce nám vzniknuté trovy konania...

Máme s poukazom na vyššie uvedené za to, že nároky žalobcu na ospravedlnenie sa mu a na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch nie sú dôvodné.

Dovoľujeme si pozornosť upriamiť i na spôsob manipulácie so spisom, resp. s podaným návrhom na začatie konania vo vzťahu k ústavnej zásade zákonného sudcu a vo vzťahu ku konaniu pred Okresným súdom v Michalovciach odo dňa podania žaloby na súd, do dňa prvého pojednávania vo veci, kde došlo k „výmene“ zákonného sudcu nie obvyklým spôsobom. V tejto časti veci potom nepovažujeme za dôležité, vzhľadom na závažnosť pravdepodobného porušenia zákona súdom, že až následne, na základe našej námietky, došlo k postúpeniu veci na iný súd – Okresný súd Spišská Nová Ves.

Rozhodnutím súdu došlo aj k zásahu do nášho vlastníckeho práva, resp. do práva vlastníť majetok, keďže nám súd uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 25.000,- EUR...

Absencia odpovedí na vyššie uvedené právne otázky znamená neodôvodnenosť a arbitrárnosť súdneho rozhodnutia, nezlučiteľnú s obsahom základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutím tak bolo porušené i naše právo nerušene vlastníť a užívať majetok.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálehom takto rozhodol:

„Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 3 Co/37/2010 3 Co/38/2010 zo dňa 11. 05. 2010 spolu s Rozsudkom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi, sp. zn.: 9 C/99/2009 zo dňa 29. 10. 2009

- bolo porušené právo sťažovateľa na slobodu prejavu garantované čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR,

- bolo porušené právo sťažovateľa na slobodu prejavu a na slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov garantované čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd,

- bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 (vetá prvá) Ústavy SR,

- bolo porušené právo sťažovateľa vlastníť majetok garantované čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Ústavy SR.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 3 Co/37/2010 3 Co/38/2010 zo dňa 11. 05. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100,- EUR.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 302/2010-16 z 31. augusta 2010 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010; vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu zároveň ústavný súd vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda krajského súdu v prípise k sťažnosti č. 1 SprV/831/2010 doručenom ústavnému súdu 28. októbra 2010 okrem iného uviedol:

«Z obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľky, ako aj z dôvodov uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý sťažnosť (v časti) prijal na ďalšie konanie vysvitá, že sťažovateľka v nej uvádza to isté, čo aj počas konania na okresnom súde a aj v odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 29. 10. 2009, č. k. 9 C 99/209-180.

Poznamenávame, že okresný súd na tvrdenie účastníkov vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie a svoje rozhodnutie založil na skutkových zisteniach, ktoré z tohto dokazovania vyplynuli. Vykonané dokazovanie vyhodnotil podľa zásad uvedených v § 132 O. s. p. a starostlivo prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci konania.

Na zistený skutkový stav aplikoval aj správne zákonné ustanovenia.

Výklad opodstatnenosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku obsahuje odôvodnenie rozsudku okresného súdu (ktoré má rozsah 9 strán).

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vyslovuje nespokojnosť s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 11. mája 2010, č. k. 3 Co 37/2010-246, osobitne s odôvodnením rozsudku.

Podľa nášho názoru odôvodnenie uvedeného rozsudku krajského súdu zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozsudku v ustanovení § 157 ods. 2 O. s. p.

Keďže sa odvolací súd (Krajský súd v Košiciach) v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozsudku (Okresného súdu Spišská Nová Ves), mohol sa v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p., v odôvodnení rozhodnutia obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvého stupňa, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody, čo aj urobil, poukazujúc na (ďalšiu) judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva Handisyde (správne Handy side -poznámka spracovateľa) v. Spojené kráľovstvo.

Je nám známe, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry „ESLP“.

Judikatúra tohto súdu, ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia.

Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Georgiadis v. Grécko z 29. 5. 1997, Higgs v. Francúzsko z 19. 2. 1998). Rovnako aj Ústavný súd Slovenskej republiky sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa nášho názoru v odôvodnení (ústavnou sťažnosťou) napadnutého rozhodnutia, odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Jeho rozhodnutie nepovažuje za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, ani ústavne nekonformné, lebo odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Domnievame sa, že iba tá skutočnosť, že sťažovateľka sa správnym názorom všeobecných súdov (osobitne s názorom Krajského súdu) nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

Len pre úplnosť poznamenávame, že ťažko nájsť rozumný argument na obhajobu (ochranu) sťažovateľky (žalovanej v súdnom konaní), keď redaktor žalovanej pri písaní článku o žalobcovi v roku 2008 použije „informácie“ zo služobného hodnotenia (žalobcu) z rokov 2001 a 2002, o ktorých vie, že boli znížené rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 10. 9. 2002 ako nezákonné.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhujeme ústavnú sťažnosť odmietnuť.»

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 8. novembra 2010 uviedol, že nepovažuje za potrebné reagovať na stanovisko predsedu krajského súdu vzhľadom na skutočnosť, že „neprinieslo nič nové k veci samej“.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu o tom, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd v priebehu konania zistil, že sťažovateľka 28. augusta 2010 (t. j. po doručení sťažnosti ústavnému súdu, pozn.) doručila okresnému súdu dovolanie proti namietanému rozsudku krajského súdu, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 127/2010 z 8. decembra 2010 tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol. V nosnej časti odôvodnenia označeného uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sa uvádza: *„Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v ustanovení § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“* Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd sa v dovolacom konaní namietaným rozsudkom krajského súdu nezaoberal z hľadiska jeho vecnej správnosti, nepovažoval ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 127/2010 z 8. decembra 2010 za

prekážku pre samotné konanie a rozhodnutie ústavného súdu o sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010.

Sťažovateľka sa predovšetkým domáha, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru; namietaným rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 99/2009-180 z 29. októbra 2009 v konaní o ochranu osobnosti, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie a povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 25 000 €, a to z dôvodu, že uverejnením inkriminovaného článku sťažovateľky došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, ktorý mal širokú publicitu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym a filmovým spoločnostiam.

Zo sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľka uplatňuje proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 37/2010, 3 Co 38/2010 z 11. mája 2010 dve zásadné námietky:

1. krajský súd nezohľadnil konkrétne okolnosti danej veci, dal neodôvodnene prednosť jednému základnému právu pred druhým základným právom, a tým neprípustným spôsobom zasiahol do slobody prejavu (ďalej aj „prvá námietka sťažovateľky“);

2. krajský súd priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi dostatočne neodôvodnil, a preto ako také (rozhodnutie, pozn.) trpí vadou nepreskúmateľnosti, rovnako je nepreskúmateľné rozhodnutie o trovách konania (ďalej aj „druhá námietka sťažovateľky“).

II.1 K prvej námietke sťažovateľky (ku konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti)

II.1.1 Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

Kľúčovou úlohou ústavného súdu v tomto konaní je posúdiť, či krajský súd namietaným rozsudkom ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol vo veci sporu o ochranu osobnosti medzi sťažovateľkou (ako vydavateľkou denníka SME, v ktorom bol uverejnený inkriminovaný článok) a žalobcom (advokátom), u ktorého

uverejnením inkriminovaného článku, podľa záverov krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 99/2009-180 z 29. októbra 2009, došlo k zásahu do jeho osobnostných práv vzhľadom na to, že „skutočnosti uverejnené žalovaným o žalobcovi v predmetnom článku sú nepravdivé“ (s. 12 namietaného rozsudku krajského súdu, pozn.).

Z uvedeného vyplýva, že podstatou sporu, ku ktorému sa v sťažovateľkinej veci ústavný súd musel vyjadriť, je konflikt medzi ústavou a dohovorom garantovanou slobodou prejavu sťažovateľky a právom na ochranu osobnosti navrhovateľa, ktoré je taktiež garantované tak ústavou (najmä čl. 16 a čl. 19), ako aj dohovorom (čl. 8). Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu cti, dôstojnosti či súkromia na jednej strane a slobodou prejavu a právom na informácie na strane druhej. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášateľnosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. decembra 1976, § 49).

V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci, všeobecné súdy nevynímajúc, ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na ochranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti (porovnaj k tomu aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 55/2008 z 25. februára 2009, www.supcourt.gov.sk). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru EŠLP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy.

Keďže sťažovateľke bola rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 99/2009-180 z 9. októbra 2009 uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi a povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil, je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľky, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo ale posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V danom prípade išlo nepochybne o obmedzenie slobody prejavu sťažovateľky na zákonnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobcu, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu kľúčové posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

II.1.2 K proporcionality zásahu do slobody prejavu sťažovateľky

Vzhľadom na skutočnosť, že základné podmienky zásahu do slobody prejavu sťažovateľky boli v danom prípade splnené, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľky a ústavnými garanciami práva na súkromie žalobcu. Na ten účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 107/2010), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu).

1. Pri posudzovaní otázky subjektu, ktorý mal v danom prípade podľa záverov krajského súdu neprípustným spôsobom zasiahnuť do žalobcovho práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie), ústavný súd vychádzal zo stabilizovanej judikatúry ESLP,

ktorý subjekty uplatňujúce slobodu prejavu rozčleňuje do viacerých skupín z hľadiska dôležitosti ich prejavov pre výmenu názorov v demokratickej spoločnosti. Z judikatúry ESĽP jednoznačne vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESĽP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. 1594/90 alebo rozsudok ESĽP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie. Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESĽP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z dôvodu presvedčivosti jeho argumentácie (porovnaj IV. ÚS 107/2010). Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd ešte podotýka, že v predmetnej veci je sťažovateľka vydavateľkou denníka SME, v ktorom bol inkriminovaný článok uverejnený. Sťažovateľka je v danom prípade teda „nositeľkou“ slobody prejavu, a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť.

2. Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uvedené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov.

V danom prípade inkriminovaná časť článku obsahovala informácie týkajúce sa JUDr. J. K. (žalobcu, pozn.) vykonávajúceho v čase uverejnenie článku povolanie advokáta, pričom kritika obsiahnutá v časti inkriminovaného článku sa týkala jeho pôsobenia ako colníka, resp. vedúceho pobočky Colného úradu V. (táto pobočka v tom čase organizačne patrila pod Colný úrad so sídlom v Č., pozn.), v období pred vykonávaním povolania advokáta, t. j. osoby pôsobiacej v tom čase v riadiacom postavení v rámci štátnozamestnaneckého pomeru, teda vo verejnej funkcii.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôraznil, že poslaním tlače je nepochybne šíriť informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, pričom zároveň je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať (dostať).

Vecou verejnou je nielen všetka agenda štátnych orgánov a štátnych inštitúcií, ale aj osôb pôsobiacich vo verejnom živote, napr. činnosť politikov, úradníkov, sudcov, advokátov alebo kandidátov či čakatel'ov na tieto funkcie; vecou verejnou je aj umenie vrátane novinárskych aktivít a showbiznisu a ďalej všetko, čo na seba upútava verejnú pozornosť. Tieto verejné záležitosti môžu a majú byť verejne posudzované (porovnaj nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 453/03). Z uvedeného teda vyplýva, že aj advokát ako osoba patriaca do kategórie osôb verejných, ktorá sa výrazne angažuje v záležitostiach verejných, môže byť objektom kritiky v súvislosti s výkonom svojho povolania, ktorej hranice akceptovateľnosti sú oveľa širšie, ako u „bežných občanov“ (súkromných osôb); v danom prípade o to viac, že žalobca bol kritizovaný za svoju činnosť v období, keď pôsobil v štátnozamestnaneckom pomere, t. j. bol kritizovaný za činnosť, ktorá tvorí súčasť rozhodovacej agendy štátneho orgánu (colného úradu). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na právny názor ESLP vyslovený vo veci Thoma v. Luxembursko, podľa ktorého „Zamestnanci verejnej správy vykonávajúci svoju úradnú právomoc podliehajú, podobne ako politici, širšej akceptovateľnej miere kritiky ako súkromné osoby.“.

V okolnostiach posudzovanej veci je potrebné tiež brať do úvahy, že inkriminovaný článok priniesol v prvom rade informácie o sudcovi Okresného súdu Michalovce v súvislosti s jeho rozhodovacou činnosťou, a to v konaniach, v ktorých ako právny zástupca vystupoval práve žalobca, pričom s prihliadnutím na podtitulok článku a informácie vyplývajúce z neho išlo o „sudcovho advokáta“ („*Slobodu si užívajú páchatelia, ktorých obhajuje aj sudcov advokát;... Ukrajince zastupoval obhajca J. K., ktorý zastupuje v súdnych sporoch aj sudcu...*“).

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že otázkou verejného záujmu je nesporne aj pôsobenie advokáta, ako osoby verejnej činnej, resp. verejne známej (osoby, ktorá právne

zastupuje osoby verejne činné), pričom význam informovania o týchto otázkach sa podľa názoru ústavného súdu zásadným spôsobom zvyšuje vtedy, ak ide o spravodlivosť v širšom slova zmysle, resp. zabezpečenie jej riadneho výkonu, ktorý nevyhnutne musí byť predmetom verejnej kontroly.

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nemôže stotožniť so záverom krajského súdu, že v danom prípade „... nejde ani o osobu verejného záujmu, ktorá je stredobodom pozornosti verejnosti.“ (s. 12 rozsudku krajského súdu, pozn.), ktorý mal nepochybne nie zanedbateľný význam pre konečné rozhodnutie vo veci samej. Podľa názoru ústavného súdu žalobcu v danom prípade nepochybne nemožno považovať za „bežného občana“ (súkromnú osobu), ale naopak osobu verejne činnú; bolo preto povinnosťou v predmetnej veci konajúcich súdov túto skutočnosť zohľadniť pri svojom rozhodovaní.

Inkriminovaný článok, resp. jeho časť sa nepochybne týkala aj žalobcu, pričom táto časť bola aj podľa názoru ústavného súdu objektívne spôsobilá svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do jeho osobnostnej sféry, keďže výkon jeho profesie advokáta bol v nadväznosti na jeho predchádzajúce pôsobenie ako colníka spochybňovaný. Do úvahy je v tejto súvislosti potrebné vziať to, že žalobca bol v článku, resp. inkriminovanej časti článku priamo identifikovaný menom a priezviskom, ako aj to, že k jeho priamej identifikácii došlo v denníku SME s celoslovenskou pôsobnosťou.

3. Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti sa ústavný súd zamerl aj na obsah prejavu sťažovateľky (teda na to, ČO bolo obsahom inkriminovaného článku), ktorý mal spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv žalobcu. Inkriminovaná časť článku uverejneného v denníku SME 19. augusta 2008 pod názvom „*Sudca má dva metre na pašerákov*“ znie: „*J. K. pôsobil 15 rokov ako colník na slovensko-ukrajinskej hranici. Naposledy ako riaditeľ Colného úradu V. Bolo to obdobie najväčšej korupcie medzi colníkmi na východnej hranici. V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie.*“

Z citovaného vyplýva, že obsahom inkriminovaného článku ako celku boli (ako už bolo uvedené) nepochybne veci dôležitého verejného záujmu.

Inkriminovaná časť článku sa týkala žalobcu, ktorý bol podrobený kritike v súvislosti s výkonom jeho funkcie „colníka“ a „riaditeľa colného úradu V.“ a s jeho prepustením „pre podozrenie z korupcie“. Uvedené možno považovať za kritiku žalobcu v súvislosti s výkonom povolania advokácie v širšom slova zmysle. Išlo o veci, o ktorých sú novinári, masmédiá, a teda aj sťažovateľka v súlade so svojimi úlohami a poslaním v demokratickej spoločnosti nepochybne povinní informovať, pričom verejnosť má právo takéto informácie dostať (získať). Sťažovateľka v danom prípade informovala o otázkach, ktoré súviseli s verejným životom, t. j. informovala o otázkach legitímneho verejného záujmu.

Čo sa týka osoby žalobcu, sťažovateľka uverejnila iba informácie, ktoré úzko súviseli s podstatou veci, t. j. kritikou advokáta pri výkone jeho profesie v nadväznosti na jeho predchádzajúce pôsobenie ako colníka. Nie je sporné, že z inkriminovanej časti článku možno vyvodit', že žalobca bol podrobený kritike, predmetom ktorej bolo jeho pôsobenie vo funkcii „colníka“, ako aj jeho prepustenie „pre podozrenie z korupcie“. Treba ale zároveň vziať do úvahy, že informácie týkajúce sa žalobcu mali v kontexte celého článku úzku vecnú súvislosť s hlavným predmetom článku „Sudca má dva metre na pašerákov“, resp. viac približovali okolnosti daného prípadu. Aj táto skutočnosť má relevantný význam na posudzovanie a rozhodovanie vo veci ústavným súdom.

4. Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov (t. j. otázka KDE bol inkriminovaný článok uverejnený). Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. Sporný článok bol uverejnený v denníku SME, ktorý má celoslovenskú pôsobnosť a vysoký náklad. Rovnako nezanedbateľnou je aj skutočnosť, že inkriminovaný článok je (bol) prístupný širokej verejnosti prostredníctvom internetu a internetovej stránky www.sme.sk. V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia.

5. Vo vzťahu ku kritériu KEDY bol inkriminovaný článok uverejnený, ústavný súd zo spisu vzťahujúceho sa na namietané konanie zistil, že sťažovateľka uverejnila inkriminovaný článok potom (19. augusta 2008, pozn.), ako získala informácie v ňom obsiahnuté štandardným spôsobom zo Slovenskej tlačovej agentúry (ďalej len „SITA“), z vyhlásení Colného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „colné riaditeľstvo“) uverejnených prostredníctvom SITA 28. januára 2002 a 29. januára 2002 („Preverujú prostredie Colného úradu v Č.“, „Vyhlásenie J. K. je nedôveryhodné a zaujaté“, „Obvinil colníkov z V. z korupcie“, a zo služobného hodnotenia Colného úradu Č. (ďalej len „colný úrad“) z 29. júna 2001 (ďalej len „služobné hodnotenie žalobcu“).

V prospech žalobcu, a teda v prospech záveru o neprípustnom zásahu do jeho osobnostných práv v danom prípade nepochybne svedčí skutočnosť, že k uverejneniu inkriminovaného článku došlo s dlhším časovým odstupom od času získania uvedených informácií (po 7 rokoch, pozn.). Na druhej strane treba vziať do úvahy, že uverejnená kritika žalobcu bola vecne previazaná s obsahovým zameraním celého inkriminovaného článku. Zásadným v tejto súvislosti potom zostáva fakt, že jedným zo zdrojov, z ktorých vychádzala sťažovateľka pri písaní inkriminovanej časti článku, bolo služobné hodnotenie žalobcu, na základe ktorého bol žalobca rozhodnutím riaditeľa colného úradu zo 16. októbra 2001 (ďalej len „rozhodnutie o odvolaní“) odvolaný z funkcie colný špecialista a ustanovený do funkcie samostatný colný referent. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sž 15/02 a 6 Sž 36/02 z 31. júla 2002 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) však bolo rozhodnutie o odvolaní v spojení s potvrdzujúcim rozhodnutím colného riaditeľstva č. 47197/2001-890401 z 18. decembra 2001 zrušené ako nezákonné (viac k tomu pozri ďalej).

V danom prípade nepochybne išlo v inkriminovanom článku o veci dôležitého verejného záujmu, a to nielen preto, že v ňom bola uverejnená kritika advokáta ako verejnej osoby, ale aj preto, že kritika jeho osoby (aj keď dotýkajúca sa jeho pôsobenia vo funkcii colníka, ktorú vykonával v minulosti) bola sprostredkovaná ako vecne súvisiaca s jeho súčasným pôsobením v pozícii právneho zástupcu (advokáta) v súvislosti s konaním pred

Okresným súdom Michalovce, teda pri výkone spravodlivosti, ktorá je a musí byť predmetom verejného záujmu. Uvedené je odrazom judikatúry ESLP, podľa ktorej advokáti, čo je spojené prirodzene s výkonom ich povolania, by mali prispievať k riadnemu výkonu spravodlivosti a prostredníctvom toho sa podieľať na zabezpečovaní dôvery širokej verejnosti v takýto výkon (pozri rozsudok ESLP z 20. mája 1998, Schöpfer proti Švajčiarsku § 29 – § 30).

6. Z hľadiska kritéria AKO boli informácie o žalobcovi v inkriminovanej časti článku formulované, ústavný súd vzal do úvahy judikatúru ESLP, v zmysle ktorej treba pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, už spomínaný rozsudok; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. júla 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takéhoto charakteru z hľadiska slobody prejavu s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé.

V danom prípade boli v inkriminovanom článku informácie týkajúce sa žalobcu uverejnené formou faktov, ktoré krajský súd ako súd odvolací vyhodnotil ako „nepravdivé“ (s. 12 rozsudku krajského súdu, pozn.).

K tomuto záveru krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku okrem iného uviedol:

«Nasledujúca veta: V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie je pravdu skresľujúce tvrdenie. Ani v služobnom hodnotení žalobcu zo dňa 29. júna 2001 sa neuvádza to, že by žalobca bol podozrivý z korupcie, v tomto hodnotení bolo uvedené iba, že „žalobca svojím opatrením vytváral možnosť vzniku korupcie, klientelizmu a možnosť protiprávneho konania colníkmi.“ Toto služobné hodnotenie žalobcu však bolo právoplatným rozhodnutím

Najvyššieho súdu SR zrušené a označené ako nezákonné. Napokon redaktor žalovaného, pri písaní článku o žalobcovi až v roku 2008 použil informácie zo zrušeného služobného hodnotenia z rokov 2001 a 2002 bez toho, aby si overil ich pravdivosť.»

Pri zverejnení informácií difamačného charakteru nemožno správanie toho, kto takéto informácie šíri, považovať za legitímne v prípade, že tento nepreukáže, že mal rozumné dôvody spoliehať sa na pravdivosť difamačnej informácie, ktorú šíril, a ďalej ak preukáže, že podnikol dostupné kroky k tomu, aby si overil pravdivosť informácie, a to v miere a intenzite, v ktorej mu bolo overenie prístupné, a konečne pokiaľ sám nemal dôvod neveriť, že difamačná informácia je nepravdivá. Zverejnenie takejto informácie nemožno považovať za rozumné, ak si šíriteľ informácie neoverí jej pravdivosť otázkou o osoby, ktorej sa informácia týka, a nezverejní jej stanovisko, s výnimkou nemožnosti takéhoto postupu alebo tam, kde to nebolo nutné (Rozhodnutie Snemovne lordov z 28. 10. 1999 vo veci Reynolds v. Times News Papers Limited citované v náleze ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 453/03).

Pre zváženie legitímnosti zverejnenej informácie je dôležité rovnako skúmať motív toho, kto informáciu zverejňuje. Legitimitu zverejnenej informácie nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že motívom bolo poškodiť osobu informáciou, ktorej sám šíriteľ neveril, pokiaľ ju poskytol bezohľadne bez toho, aby sa staral, či je pravdivá, alebo nie (nález ÚS ČR I. ÚS 453/03).

Len v prípade, že ide o kritiku osoby verejnej, ktorá nemá vecný základ a pre ktorú nemožno nájsť žiadne odôvodnenie, je potrebné považovať za kritiku neprimeranú. Pritom je potrebné hodnotiť celý prejav (literárny či publicistický), nikdy nie iba vytrhnutý výrok alebo vetu [m. m. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 453/03, rovnako Amicus Curiae stanovisko Benátskej Komisie zo 17. marca 2004, CDL-AD (2004) 011].

Vychádzajúc z citovaných právnych názorov sa ústavný súd zaoberal otázkou, či krajský súd postupoval ústavne akceptovateľným spôsobom, keď vyhodnotil tvrdenie „V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie“ za pravduskresľujúce a ako také,

ktoré v spojení s ďalšími skutočnosťami spôsobilu „*neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti*“ (s. 12 rozsudku krajského súdu). Ústavný súd v tejto súvislosti považoval za významnú skutočnosť, že denník Korzár, ktorého vydavateľkou je sťažovateľka, uverejnil 27. augusta 2002 článok „Najvyšší súd dal za pravdu colníkovi z V.“ zaoberajúci sa práve rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý sa týkal „služobného hodnotenia“ žalobcu.

Aj napriek tomu, že úlohou sťažovateľky bolo pri náležitej opatrnosti overiť si pravdivosť zdroja informácií, teda v danom prípade „služobného hodnotenia“, o to viac, že informácia o jeho nezákonnosti bola predmetom článku denníka, ktorého vydavateľkou je samotná sťažovateľka, považoval ústavný súd za podstatné poukázať aj na obsah rozsudku najvyššieho súdu z 31. júla 2002 a až v tejto súvislosti formulovať svoj postoj k ústavnej akceptovateľnosti záveru krajského súdu o pravduskresľujúcom tvrdení sťažovateľky uverejnenom v príslušnej časti inkriminovaného článku.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Sž 15/02, 6 Sž 36/02 z 31. júla 2002 zrušil rozhodnutie riaditeľa colného úradu zo 16. októbra 2001 o odvolaní žalobcu z funkcie colný špecialista – vedúci PCÚ 5361 M. Colného úradu Č. dňom 16. októbra 2001 a jeho menovaní počnúc 17. októbrom 2001 do funkcie samostatného colného referenta PCÚ 5361 M. colného úradu v spojení s rozhodnutím colného riaditeľstva č. 47197/2001-890401 z 18. decembra 2001. Ústavnému súdu neprináleží v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľky posudzovať vecnú správnosť a už vôbec nie ústavnú akceptovateľnosť označeného rozsudku najvyššieho súdu, avšak v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo potrebné, aby sa ním ústavný súd bližšie zaoberal práve s ohľadom na záver krajského súdu o pravduskresľujúcom tvrdení sťažovateľky.

Označeným rozsudkom najvyššieho súdu bolo odvolanie žalobcu a jeho menovanie do inej funkcie zrušené z dôvodu, že „služobné hodnotenie“, ktoré bolo podkladom na ich vydanie, bolo vyhodnotené ako nezákonné, a to na základe jeho formálneho nedostatku, keďže nebolo schválené z dôvodu, že „*na strane 7 však chýba dátum a podpis príslušného nadriadeného námestníčky JUDr. V. T., ktorým by uvedené rozhodnutie schválil*“. Ďalším

nedostatkom služobného hodnotenia bolo podľa rozsudku najvyššieho súdu „*i nedostatočné zistenie skutkového stavu rozhodnutia o hodnotení...*“ spočívajúce „*v náležitom nevysporiadaní sa správnych orgánov s námietkou žalobcu o tom, či vypracovala jeho služobné hodnotenie priama nadriadená alebo ho vypracoval vyšší nadriadený, teda riaditeľ colného úradu*“. Z odôvodnenia označeného rozsudku najvyššieho súdu možno vyvodiť, že najvyšší súd sa „služobným hodnotením“ po vecnej stránke nezaoberal, teda neposudzoval vecnú (ne)správnosť jednotlivých hodnotiacich záverov uvedených v samotnom služobnom hodnotení, odhliadnuc od toho, že ho „*spochybnil ako celok*“ na základe „*vážnych pochybností o jeho objektívnosti*“ z dôvodu, že „*predchádzajúce služobné hodnotenie*“ žalobcu bolo veľmi dobré, ako aj z dôvodu, že podľa zistení najvyššieho súdu boli „*pracovné a osobné vzťahy*“ medzi žalobcom a riaditeľom colného úradu „*napäté*“. Minimálne záver najvyššieho súdu spochybňujúci objektívnosť služobného hodnotenia z dôvodu napätých vzťahov medzi žalobcom a riaditeľom colného úradu sa javí ústavnému súdu protirečivý najmä s ohľadom na konštatovanie (ne)zákonnosti služobného hodnotenia najvyšším súdom práve z dôvodu jeho neschválenia riaditeľom colného úradu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že ak krajský súd formuloval záver o nelegitímnosti zásahu do ochrany osobnosti aj z dôvodu, že sťažovateľka poskytla podľa jeho názoru pravduskresľujúce informácie, keď uviedla, že „*V roku 2001 ho prepustili aj pre podozrenie z korupcie*“, pričom tento záver odôvodnil „*zrušujúcim rozsudkom najvyššieho súdu*“, ktorým bola vyslovená nezákonnosť služobného hodnotenia, tak k nemu dospel prinajmenšom zjednodušene, bez náležitého vyhodnotenia súvisiacich skutočností (predovšetkým vecného obsahu služobného hodnotenia). V okolnostiach daného prípadu samotné zrušujúce rozhodnutie najvyššieho súdu v konečnom dôsledku po vecnej stránke totiž nespochybňuje tvrdenie obsiahnuté v služobnom hodnotení o možnosti vzniku korupcie tým, že „*menovaný svojím opatrením vytváral možnosť vzniku korupcie, klientelizmu a možnosť protiprávneho konania colníkov*“. Nezanedbateľným v tejto súvislosti je aj fakt, že s prihliadnutím na striktné gramatický výklad inkriminovanej vety, táto nevedie k záveru, že samotný žalobca bol „*prepustený*“ pre podozrenie z korupcie, ktorej sa mal dopustiť sám (osobne), ale „*len*“ vytváral možnosť takéhoto konania zo strany iných. Uvedený záver vyplynul z tvrdenia obsiahnutého v služobnom hodnotení, podľa

ktorého žalobca nezabezpečil rotáciu colníkov v rámci hraničného priechodu tak, aby bola „eliminovaná možnosť vytvárania nežiaducich vzťahov medzi colníkmi a cestujúcou verejnosťou a aby sa predišlo klientelizmu a v konečnom dôsledku korupcii colníkov...“.

V tejto súvislosti preto nemalo byť rozhodujúce pre formulovanie záveru o uverejnení pravduskresľujúcich skutočností zo strany vo veci konajúcich všeobecných súdov to, či bol „sám“ žalobca alebo „jeho podriadení“ potrestaní pre porušenie služobnej disciplíny z dôvodu korupcie, a to vzhľadom na skutočnosť, že samotné tvrdenie sťažovateľky v inkriminovanom článku z toho nevychádza („podozrenie z korupcie“, nie korupcia ako taká, pozn.).

Do pozornosti preto ústavný súd dáva samotné služobné hodnotenie, pre vypracovanie ktorého boli podkladom nielen zistené porušenia služobnej disciplíny a prepustenie zo služobného pomeru podriadených žalobcu, ale aj napr. jeho nedostatočná kontrolná činnosť, ktorá bola podložená konkrétnymi zisteniami kontrolných orgánov (napr. pri správnosti vyrubovania dane z pridanej hodnoty na základe protokolu o výsledku kontroly č. j. 1094/00 zo 17. júla 2000, ako aj porušenie ustanovení o uskladňovaní v colnom sklade samotným žalobcom na základe protokolu o výsledku kontroly z 28. marca 2001), ktorých nezákonnosť najvyšší súd nespochybnil a na ktoré krajský súd a priori neprihliadal.

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sa ústavnému súdu javí záver krajského súdu o neprimeranom zásahu do práva na ochranu súkromia žalobcu ako prinajmenšom nedostatočne vyargumentovaný, teda taký, ktorý nie je výsledkom ústavne akceptovateľného vyvažovania ústavou a dohovorom garantovaného práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu (taktiež garantovanou tak ústavou, ako aj dohovorom) pri náležitom uplatnení príslušného testu proporcionality, a to najmä z dôvodu nedostatočného skutkového zisťovania, ktoré malo za následok nesprávne právne posúdenie, pričom práve náležité vyhodnotenie vecných tvrdení obsiahnutých v služobnom hodnotení mohlo mať podľa názoru ústavného súdu zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci.

Z dôvodu, že dosiaľ uvádzané predbežné závery ústavného súdu postačujú na „spochybnenie“ ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu, nebolo už potrebné sa bližšie zaoberať ďalšími tvrdeniami sťažovateľky, a to aj s prihliadnutím na záver okresného súdu, že údaje o žalobcovi v prvých dvoch vetách (žalobca pracoval na ukrajinskej hranici vo funkcii riaditeľa colného úradu, pozn.) nie sú sami osebe spôsobilé privodiť ujmu na právach chránených v ustanovení § 11 Občianskeho zákonníka.

II.1.3 Závery ústavného súdu k namietanému porušeniu slobody prejavu v spojení so základným právom na súdnu ochranu

Ústavný súd sumarizujúc svoje predbežné závery konštatoval, že v posudzovanej veci sťažovateľka, ktorá má ako vydavateľka denníka SME pri ochrane slobody prejavu v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu privilegované postavenie, uverejnila v tomto periodiku informácie o veciach dôležitého verejného záujmu (kritika advokáta ako verejne činnnej osoby za jeho predchádzajúcu činnosť vo verejnej funkcii), ktorých nepravdivosť (resp. ich pravduskresľujúci charakter) nebola najmä s ohľadom na skutočnosti obsiahnuté v služobnom hodnotení (ktoré neboli rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 SŽ 15/02, 6 St 36/02 z 31. júla 2002 vyvrátené) v odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu presvedčivým, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom preukázaná.

Za daných okolností aj pri rešpektovaní skutočnosti, že uvedenie plného mena a priezviska žalobcu priamo umožnili čitateľom denníka SME jeho identifikáciu, nemožno podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovať záver krajského súdu, že pri konflikte slobody prejavu a práva na ochranu osobnosti bolo v danom prípade potrebné uprednostniť právo na ochranu osobnosti žalobcu o to viac, že krajský súd v danom prípade uplatnil vo vzťahu k žalobcovi nesprávne východisko spočívajúce v tvrdení, že „... *nejde ani o osobu verejného záujmu, ktorá je stredobodom pozornosti verejnosti*“, hoci v skutočnosti žalobcu treba podľa názoru ústavného súdu nepochybne posudzovať ako verejne činnnú osobu, ktorá podlieha širšej miere akceptovateľnej kritiky ako súkromné osoby.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozsudkom krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií garantovaných tak prostredníctvom čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj prostredníctvom čl. 10 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka namietala nielen porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu a slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ale aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd kladie vo svojej rozhodovacej činnosti mimoriadny dôraz na rešpektovanie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože tvoria v podmienkach demokratickej spoločnosti a právneho štátu kľúčové právne záruky ochrany ústavou garantovaných práv (m. m. I. ÚS 56/01), pričom vychádza z konceptu materiálneho právneho štátu, ktorý vyžaduje, aby bola účastníkovi súdneho konania poskytnutá súdna ochrana v požadovanej kvalite a v okolnostiach prípadu spravodlivo s rešpektom k jeho ústavou garantovaným právam tak hmotného, ako aj procesného charakteru. V opačnom prípade sa totiž postup súdu dostáva do extrémneho rozporu s povinnosťou poskytnúť súdnu ochranu tomu právu, ktorého ochrany sa účastník konania domáha, a výkon spravodlivosti sa stáva arbitrárny a svojvoľný. Opomenutie vo veci relevantných skutkových alebo právnych otázok narušuje dôveru v spravodlivosť a legitímne očakávanie účastníka konania, aby sa v jeho veci rozhodlo nezaujato a nestranne.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu nepochybne patrí aj právna ochrana v rámci odvolacieho konania, t. j. ochrana, ktorej sa účastník konania domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania) z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo; v danom prípade príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Podstatou odvolania

sťažovateľky bolo domáhanie sa ochrany jej ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu a práva na slobodné rozširovanie informácií.

Krajský súd v danom prípade potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 99/2009-180 z 29. októbra 2009, ktorým tento vo svojej podstate vyhovel žalobe žalobcu o ochranu osobnosti tým, že sťažovateľke uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie a zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu trov konania, čo odôvodnil zo záveru, že sťažovateľka neprípustným spôsobom zasiahla do osobnostných práv žalobcu, pričom podľa názoru ústavného súdu sa tento záver krajského súdu javí ako nedostatočne vyargumentovaný (vecne nedostatočne podložený), a teda prinajmenšom predčasný a z ústavného hľadiska neakceptovateľný. Potvrdzujúcim rozsudkom tak krajský súd podľa názoru ústavného súdu neprípustným spôsobom zasiahol do ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií v spojení s porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže práve na základe namietaného rozsudku krajského súdu nadobudol označený rozsudok okresného súdu právoplatnosť, t. j. právoplatnou sa stala i povinnosť sťažovateľky ospravedlniť sa žalobcovi za uverejnenie inkriminovaného článku a povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd rozhodol, že krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 3 Co/37/2010, 3 Co/38/2010 z 11. mája 2010 porušil základné právo sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj jej právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

II.2. K druhej námietke sťažovateľky (nepreskúmateľnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy a jej výšky a nepreskúmateľnosti rozhodnutia o trovách konania)

II.2.1. K priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy

V rámci svojej druhej námietky sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že namietaný rozsudok krajského súdu je v časti týkajúcej sa priznania náhrady nemajetkovej ujmy nedostatočne odôvodnený, a preto v tejto časti nepreskúmateľný. Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že *„Ani z rozhodnutia, prvostupňového súdu a ani z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, z čoho súdy vychádzali, o aké skutkové dôkazy opreli svoje rozhodnutie, keď takúto náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi priznali.“*

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku vo vzťahu k problémom nastoleným druhou námietkou sťažovateľky uviedol:

„Odvolací súd sa stotožňuje aj so záverom súdu prvého stupňa, že došlo k značnej miere k zníženiu dôstojnosti žalobcu v spoločnosti, a preto správne priznal aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch – materiálnu satisfakciu. Súd prvého stupňa ju stanovil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Výšku náhrady priznanej nemajetkovej ujmy nepovažuje odvolací súd za svojvoľnú, ale rešpektujúcu zákonné kritéria. I odvolací súd sa stotožňuje s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 25.000,- eur a s dôvodmi, pre ktoré žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Nie je totiž možné, aby súd pri priznaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy komparatisticky posudzoval prípady priznanej nemajetkovej ujmy súdom v iných prípadoch.“

S prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP (*„Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.“*) považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 99/2009-180 z 29. októbra 2009 týkajúcu sa priznania náhrady nemajetkovej ujmy; v tejto časti odôvodnenia označeného rozsudku okresného súdu sa uvádza:

„... V konaní pritom bolo preukázané výsluchom svedkov, že zverejnenie týchto údajov poškodilo meno žalobcu v profesionálnej oblasti, znížilo jeho vážnosť a dôstojnosť v spoločnosti a tiež zasiahlo do jeho súkromného rodinného života. Bolo preukázané, že o korupcii v súvislosti so žalobcom sa hovorí aj v profesionálnej oblasti, v ktorej žalobca

pôsobí. Tiež bolo výsluchmi svedkov preukázané, že známi žalobcu ho už vo svojom okolí neodporúčajú ako advokáta a tiež bolo preukázané, že vzťahy v rodine žalobcu sú narušené.

... Dokazovaním bolo preukázané, že časť článku o žalobcovi vyvolala následky v rodinnom, profesionálnom i spoločenskom prostredí žalobcu. Žalovaný zverejnením celého mena žalobcu v súvislosti s korupciou, ktorej sa podľa článku mal žalobca dopustiť, postavil osobu žalobcu do profesionálne a spoločensky negatívneho svetla. Následky boli vyvolané a zvýšené aj tým, že už predtým v tlači bolo uvádzané celé meno a priezvisko žalobcu práve v súvislosti s jeho advokátskou praxou a teda jeho meno bolo známe nie len blízkeho okruhu ľudí, ale aj širokej verejnosti. Korupcia je v spoločnosti nežiaduci a negatívny jav a dávanie mena žalobcu do súvisu s korupciou tak bolo objektívne spôsobilé ohroziť aj jeho česť, vážnosť a dôstojnosť v spoločnosti. Podľa názoru súdu zásah žalovaného do osobnosti žalobcu s prihliadnutím na zverejnené skutočnosti v tlači by ako závažnú ujmu pociťovala aj každá iná osoba v obdobnom postavení žalobcu. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy súd tiež prihliadol na to, že v rodine žalobcu došlo k narušeniu vzťahov. Jeho príbuzní, ale aj známi sa stretávajú vo svojom okolí s negatívnymi ohlasmi na žalobcu a preto radšej s ním prerušili resp. obmedzili kontakty. K porušeniu práva žalobcu na ochranu osobnosti došlo prostredníctvom tlače a to denníka s celoslovenskou pôsobnosťou. Neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu mal teda širokú publicitu. Už táto samotná skutočnosť zakladá nárok domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy. Po zvážení uvedených skutočností súd priznal žalobcovi aj náhradu nemajetkovej ujmy a to vo výške 25 000,- eur. Súd má za to, že táto suma je vzhľadom k už uvádzaným skutočnostiam primeraná.“

Z povahy veci vyplýva, že druhá námietka sťažovateľky bezprostredne súvisí so skutočnosťou, že krajský súd v namietanom rozsudku vo svojej podstate potvrdil záver okresného súdu o tom, že uverejnením príslušnej časti inkriminovaného článku sťažovateľka neprípustným spôsobom zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu, pričom vychádzal najmä zo svedeckých výpovedí, z ktorých mal krajský súd, ako aj okresný súd za preukázané, že „časť článku o žalobcovi vyvolala následky v rodinnom, profesionálnom i spoločenskom prostredí žalobcu“, pričom krajský súd zároveň uviedol, že „K porušeniu práva žalobcu na ochranu osobnosti došlo prostredníctvom tlače a to denníka

s celoslovenskou pôsobnosťou. Neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu mal teda širokú publicitu. Už táto samotná skutočnosť zakladá nárok domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy.“.

Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti dokazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (nemajetkovej povahy, pozn.), a to predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti.

Podľa názoru ústavného súdu nie je odôvodnenie krajského súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy postačujúce, a to s prihliadnutím na strohé konštatovanie krajského súdu o širokej publicite neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu, pričom už táto skutočnosť podľa záveru krajského súdu „zakladá nárok domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy“. Finančné zadosťučinenie za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti možno totiž priznať len vtedy, pokiaľ nie je postačujúce morálne zadosťučinenie a pokiaľ došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. O znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere ide, pokiaľ ujmu vzniknutú v osobnostnej sfére fyzická osoba vzhľadom na povahu, intenzitu, opakovanie, trvanie a šírku okruhu pôsobenia nepriaznivého následku pociťuje a prežíva ako závažnú. Aj napriek tomu, že rozhodnutie o výške finančného zadosťučinenia patrí do sféry uváženia príslušného všeobecného súdu, mal by súd v každom jednotlivom prípade vychádzať z úplného skutkového stavu a v tomto rámci sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2005/2003 z 27. októbra 2003).

Z odôvodnenia krajského súdu a okresného súdu vo vzťahu k nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a k jeho výške vyplýva, že svoje závery tieto súdy založili predovšetkým na svedeckých výpovediach a „širokej publicite neoprávneného zásahu“, pričom sa vôbec nezaoberali ďalšími dôležitými skutkovými okolnosťami, ktoré by mohli prinajmenšom spochybňovať ich v zásade jednoznačný záver o poškodení žalobcu

aj v profesionálnej oblasti, t. j. vo sfére jeho profesijného uplatnenia ako advokáta. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje predovšetkým na tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorej *«Súd sa nedostatočne vysporiadal aj s tvrdeným „zásahom do profesionálnej“ sféry žalobcu, keď nevyhodnotil napríklad tú súdu známu skutočnosť, že samotný žalobca je súčasným právnym zástupcom elity okresov M. a S., mimo iných i právnych praktikov, profesionálov, teda právnikov, napr. JUDr. P. (bývalého prezidenta PZ SR) a podobne; či dokonca sudcov, napr. JUDr. S. (donedávna predsedu jedného z okresných súdov) a podobne, kde u posledne menovaného ide podľa všeobecne známeho hodnotenia Ministerstva spravodlivosti SR o dokonca jedného z najlepšie hodnotených sudcov v celej Slovenskej republike. Teda v profesnej oblasti skutočne nemožno hovoriť vo vzťahu k žalobcovi v tomto konaní k nejakému zásahu a zníženiu dôvery v jeho osobu.»*

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo), pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo).

Rovnako tak nekorešponduje judikatúre ESLP ani tvrdenie krajského súdu, že *„Nie je... možné, aby súd pri priznaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy komparatisticky posudzoval prípady priznanej nemajetkovej ujmy súdom v iných prípadoch.“*. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor ESLP vyjadrený vo veci Público-Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti. Z hľadiska určovania výšky nemajetkovej ujmy ústavný súd navyše upozorňuje aj na ďalší právny názor ESLP vyjadrený napr. vo veci Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko, podľa ktorého pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy. Na

tieto skutočnosti ústavný súd považoval za potrebné upozorniť preto, že v okolnostiach posudzovanej veci považuje výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v sume 25 000 € za neprimerane vysokú, a to aj bez ohľadu na svoje závery k vecnej stránke predmetnej veci, t. j. k záveru, že krajský súd v danom prípade neprípustným spôsobom zasiahol do práva sťažovateľky na slobodu prejavu a práva na slobodné rozširovanie informácií.

Podľa názoru ústavného súdu je preto aj záver krajského súdu vo vzťahu k nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k určení jej výšky nedostatočne vyargumentovaný, a teda taký, ktorým ústavne neakceptovateľným spôsobom zasiahol do ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií v spojení s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, integrálnou súčasťou ktorého je aj právo účastníka konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

II.2.2 K rozhodnutiu o trovách konania

Sťažovateľka v sťažnosti k námietke o nepreskúmateľnosti rozhodnutia o trovách konania uvádza:

„Trovy konania zaviniť žalobca. V predmetnej veci bol žalobca vo väčšej časti žiadaného nároku neúspešný (nárokoval si 66.387,83 EUR, bolo mu priznané 25.000,- EUR, teda pomer úspechu vo veci sa neprejavil v rozhodnutí o trovách konania). Navyše žalobca rozšíril bezprostredne pred posledným pojednávaním pred súdom prvého stupňa vo veci samej žalobu o ďalších viac ako 33.000,- EUR, na sumu 66.387,83 Eur, čo vôbec patrične neodôvodnil, nakoniec bol v tejto rozširujúcej časti v konaní neúspešný. Súd túto okolnosť pri rozhodovaní o trovách konania nezobral vôbec na zreteľ (aj keď príslušné zákonné ustanovenia O. S. P. takéto situácie predpokladajú), čo považujeme taktiež za nesprávne a nezákonné (nepreskúmateľné), keďže sa súd mal týmto zaoberať pri svojom rozhodovaní, no aj pri odôvodnení svojho rozhodnutia... Trovy konania predstavujúce zaplatený súdny poplatok by mal znášať žalobca. Podobne tak náklady predstavujúce nám vzniknuté trovy konania.“

V časti napadnutého rozsudku krajského súdu s ohľadom na výrok o trovách konania tento uviedol:

„Vecne správny je i výrok o trovách konania. Čiastočné zamietnutie žaloby na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôvodom na rozhodnutie súdu o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O. s. p. Súd prvého stupňa správne v súlade s ust. § 142 ods. 3 O. s. p. priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku zo žaloby, lebo aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania aj v prípade, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu.“

Aj pri uplatnení právnej úpravy náhrady trov konania obsiahnutej najmä v Občianskom súdnom poriadku je potrebné prihliadať na to, či sa základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy naplní reálnym obsahom (III. ÚS 166/09).

Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu...

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Krajský súd svoje rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania vo vzťahu k žalobcovi odôvodnil iba stručne (poukazom na to, že výška plnenia závisela od úvahy súdu podľa § 142 ods. 3 OSP), pritom ani neodkázal na „dôvody“ priznania náhrady nemajetkovej ujmy v odôvodnení napadnutého rozsudku, pričom je celkom

nepochybné, že v okolnostiach posudzovanej veci výrok o trovách konania bezprostredne súvisí s výrokom o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy. Z týchto dôvodov ho ústavný súd považuje za arbitrárne, resp. nedostatočne odôvodnené.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd taktiež vôbec nezaoberal vzťahom medzi účastníkmi konania z hľadiska zásady úspechu v konaní, ako aj účelnosti trov potrebných na uplatňovanie alebo bránenie práva. Odvolací súd vo veci náhrady trov konania, ktoré účastníkovi priznal, bol povinný skúmať túto otázku a až z týchto zistení mal vyvodiť (a aj odôvodniť) svoj záver o nej. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému nároku. Zistenia súdu v týchto otázkach sa nevyhnutne musia podľa názoru ústavného súdu premietnuť do odôvodnenia rozhodnutia.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd namietaným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj výrokom o náhrade trov konania v spojení s výrokom o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

V zmysle čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 37/2010, 3 Co 38/2010 z 11. mája 2010 porušil ústavou a dohovorom garantované

práva a slobody sťažovateľky, zrušil označený rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V súlade s § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde bude krajský súd v ďalšom konaní vo veci sťažovateľky viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v časti II tohto nálezu. Osobitne bude úlohou krajského súdu po vrátení veci vysporiadať sa s právnym názorom ústavného súdu, podľa ktorého je záver krajského súdu o tom, že sťažovateľka uverejnila o žalobcovi nepravdivé, resp. pravduskresľujúce informácie nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnený, a v tejto súvislosti primeraným spôsobom vyhodnotiť vecné skutočnosti uvedené v služobnom hodnotení žalobcu a zohľadniť pri novom rozhodovaní o veci ďalšie skutočnosti, ktoré môžu mať zásadný vplyv na právne posúdenie veci (okrem iného skutočnosť, že žalobcu v danom prípade treba podľa názoru ústavného súdu považovať za verejne činnú osobu). Zároveň bude úlohou krajského súdu zohľadniť v novom rozhodnutí na vec sa vzťahujúcu judikatúru ústavného súdu, ako aj ESĽP v kontexte s výhradami uvedenými v časti II tohto nálezu, a to aj vo vzťahu k výrokom o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy a výrokom o náhrade trov konania.

IV.

Sťažovateľka tiež namietala, že namietaným rozsudkom krajského súdu došlo aj k porušeniu jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že „súd uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 25.000,- EUR“.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd namietaným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky na súdnu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa krajský súd sám vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 ústavy, nevyhovел, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom, t. j. zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza: *«Dovoľujeme si pozornosť upriamiť i na spôsob manipulácie so spisom, resp. s podaným návrhom na začatie konania vo vzťahu k ústavnej zásade zákonného sudcu a vo vzťahu ku konaniu pred Okresným súdom v Michalovciach odo dňa podania žaloby na súd, do dňa prvého pojednávania vo veci, kde došlo k „výmene“ zákonného sudcu nie obvyklým spôsobom. V tejto časti veci potom nepovažujeme za dôležité, vzhľadom na závažnosť pravdepodobného porušenia zákona súdom, že až následne, na základe našej námietky, došlo k postúpeniu veci na iný súd – Okresný súd Spišská Nová Ves.»*

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka uvedenú námietku nevzniesla v namietanom konaní pred krajským súdom, ktorý bol v zmysle princípu subsidiarity oprávnený a aj povinný o nej rozhodnúť. Z tohto dôvodu sa s touto námietkou ústavný súd nemôže zaoberať, a preto ani v tejto časti návrhu sťažovateľky nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 €.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02). V danom prípade ústavný súd z hľadiska ústavnej ochrany považoval za dostatočné vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv garantovaných ústavou a dohovorom, ako aj zrušenie namietaného rozsudku krajského súdu v spojení s vrátením veci na ďalšie

konanie krajskému súdu, a preto požiadavke sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom Advokátskou kanceláriou P., spol. s r. o. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009, ktorá bola 721,40 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 120,23 €, t. j. spolu v sume 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a zvýšením odmeny o 19 % daň z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky (t. j. o sumu 48,43 €) predstavuje celkovú sumu 303,31 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2011